Веома сам срећан и поносан што је у дому мог деде, Краља Александра I, постављена изложба „Карађорђевићи и Виндзори“. Моја породица и британска Краљевска породица родбински су повезане преко моје баке, Краљице Марије, која је била праунука британске Краљице Викторије.

Наше две породице имају и кумовске везе, које су, за нас Србе, веома важне. Његово Краљевско Височанство Војвода од Јорка, касније Краљ Џорџ VI, био је кум на крштењу мог оца 1923. године, а Њено Краљевско Височанство Принцеза Елизабета, данас Краљица Елизабета II од Велике Британије, била је кума на мом крштењу, 1945. године.

Историја односа Србије и Велике Британије имала је своје успоне и падове, али је историја односа Карађорђевића и Виндзора увек била историја блиских родбинских и пријатељских односа. Надам се да ће блискост и разумевање између наше две породице помоћи нашим државама да превазиђу све несугласице и врате својим односима величанствени сјај двоструког ратног савезништва. Надам се да ће и ова изванредна изложба и каталог, које су припремили господа Драгомир Ацовић и Душан Бабац, чланови Крунског већа, томе допринети.

Њ. К. В. Престолонаследник Александар

I am very happy for and proud of the exhibition “Karadjordjevics and Windsors” set up at the home of my grandfather, King Alexander I. My family and the British Royal Family have family ties, through my grandmother, Queen Maria, who was a great-granddaughter of the British Queen Victoria.

Our two families have a god-parental relationship, too, which for us, the Serbs, is very important. His Royal Highness the Duke of York, later King George VI, was the godfather at my father’s baptism in 1923, and Her Royal Highness Princess Elizabeth, now Queen Elizabeth II of Great Britain was my godmother at my baptism in 1945.

The history of the relations between Serbia and Great Britain had its ups and downs, but the history of the relations between the Karadjordjevics and the Windsors has always been the history of close family ties and friendly relations. I hope that the closeness and understanding between our two families will help our countries to overcome all differences and restore the majestic splendor of their two wartime alliances. I hope this extraordinary exhibition and its catalog, which were prepared by Mr. Dragomir Acovic and Mr Dusan Babac, members of the Privy Council, will contribute to that, too.

HRH Crown Prince Alexander

Сахрана Њ.В. Краља Едварда VII, 20. мај 1910.
The funeral of HM King Edward VII, 20 May 1910

ДВЕ КРАЉЕВСКЕ ПОРОДИЦЕ - ИСТОРИЈСКЕ ВЕЗЕ

Ако је судити по белешкама посетилаца, у виндзорској дворани где су били изложени портрети или фотографије свих европских владара, за владе краљице Викторије недостајала је само слика једног – краља Србије! У београдском Двору није недостајала само слика британске краљице и индијске царице, недостајали су и портрети свих других. У Виндзору недостатак је био ствар политичког става, у Београду последица реалности! У Виндзору су готово сви европски владари били рођаци владајуће династије, у Београду династија готово да није имала рођаке међу европским владарима! Британијом је владала династија стара миленијум, Србијом две династије младе мање од једног века.

То, наравно, није била једина разлика. У Лондону се веровало да је свако ко оспорава, угрожава или ставља сопствене испред британских интереса непријатељ по дефиницији; у Београду се пријатељи и непријатељи нису могли бирати, они су се идентификовали сами, и дефиниција непријатеља и пријатеља од времена до времена мењала је предзнак и без посебног труда Срба. Британија је владала светом; Србија још није успевала да влада самом Србијом! Британија је гледала савезника у Турској, Србија – алтернативно – у Аустрији и Русији. Избор савезника, и у једном и другом случају, одређивао је статус и важност узајамних односа!

TWO ROYAL FAMILIES - HISTORICAL TIES

Judging by the notes of the visitors, among the portraits of all the European monarchs displayed in Windsor Hall, during the reign of Queen Victoria only one portrait was missing – of the King of Serbia! In Belgrade Palace, however, the portrait of the Queen and Empress of India was not the only one missing, there were no portraits of any other monarchs, either. In Windsor, that was a matter of political opinion, while in Belgrade, the result of reality! In Windsor, almost all European monarchs were relatives of the ruling dynasty, in Belgrade the dynasty had almost no relatives among the European monarchs! Great Britain was ruled by a millennium old dynasty whilst Serbia by two young dynasties for less than a century.

Of course, that was not the only difference. In London, it was believed that anyone who contested or threatened British interests or put their own interests ahead of them, was an enemy by definition; in Belgrade, the friends and the enemies could not be chosen, they identified themselves, and the definition of enemy and friend from time to time changed without special effort of the Serbs. Great Britain ruled the world; Serbia had not yet succeeded in ruling itself! Great Britain saw an ally in Turkey, Serbia – alternatively – in Austria and Russia. The choice of allies, in both cases, determined the status and importance of the relationships!

Регент Александар са Принцом Албертом у Лондону, 1. априла 1916.
Regent Alexander with Prince Albert in London, 1 April 1916

Официрски преврат 1903. године заоштрио је и онако скромне везе између дворова. Краљ Едвард VII је имао веома изоштрен осећај за статус и улогу владаоца, и односи између Британије и Србије ушли су из хладне у смрзнуту фазу. Било је потребно да прође доста година да би се успоставиле прве дискретне везе између дворова. Случајност је хтела да то буде велика државна сахрана Едварда VII, краља Велике Британије и Ирске

The officers' coup of 1903 worsened the already modest links between the two courts. King Edward VII had a very sharp sense of the status and the role of a monarch, and the relations between Great Britain and Serbia progressed from the cold into a frozen stage. It was only after several years that the first discrete connections between the courts we re-established. By coincidence, that happened at the great state funeral of King Edward VII, the King of Great Britain and Ireland and the Emperor of India,

и цара Индије, 1910. године. Србију и њеног краља Петра I заступао је престолонаследник Александар, што је забележила филмска камера. Наредне године, поново је заступао Србију и свога оца, када је присуствовао крунисању краља Џорџа V. Из тог времена потиче и прво званично британско одликовање једног члана дома Карађорђевића: Велики крст краљевског Викторијанског ордена и споменица крунисања краља Џорџа и краљице Мери. Британска краљица Викторија поседовала је један број високих српских одликовања у степену Великог крста (Орден таковског крста из 1882, Орден белог орла из 1883, Орден Светог Саве из 1897...).

Битно измењена ситуација изазвана избијањем Првог светског рата и ратно савезништво Србије и Велике Британије довела је до успостављања много чешћих и блискијих веза између две земље, па и између два двора. Престолонаследник Александар, у то време регент Краљевине и главнокомандујући српске војске, одликован је Великим крстом ордена купатила у војној групи, а потом и Краљевским Викторијанским ланцем. Потоњи краљ Џорџ VI постаће носилац највиших степена Ордена Карађорђеве звезде и Белог орла, а његова мати, краљица Мери, Великог крста ордена Светог Саве. Посебно блиске везе биће успостављене у време венчања краља Александра са румунском принцезом Маријом, која је сама била близак сродник британске, немачке и руске владарске породице. Кумовске везе, као и потоња женидба кнеза Павла Карађорђевића грчком и данском принцезом Олгом, довешће временом до јачања породичних веза између две династије.

in 1910. Serbia and King Peter I were represented by Crown Prince Alexander, which was recorded by a film camera. The following year, he again represented Serbia and his father, when he attended the coronation of King George V. At this time, the first official British decoration was awarded to a member of the House of Karadjordjevic: the Grand Cross of the Royal Victorian Order and the commemorative coronation medal of King George and Queen Mary. Queen Victoria received several high-level Serbian Order of the Grand Cross decorations (Order of the Takovo Cross from 1882, the Order of the White Eagle from 1883, the Order of St. Sava from 1897...).

The significantly changed situation caused by the outbreak of the First World War and the wartime alliance between Serbia and Great Britain led to the establishment of much more frequent and closer ties between the two countries, as well as between the two courts. Crown Prince Alexander, at that time Regent of the Kingdom and the Commander-in-Chief of the Serbian Army, was awarded the Grand Cross of the Order of the Bath, and then the Royal Victorian Chain. King George VI became the holder of the highest degree of the Order of the Star of Karadjordje, the Order of the White Eagle, and his mother, Queen Mary, the Grand Cross of the Order of St. Sava. Particularly close ties were established at the time of the wedding of King Alexander with Romanian Princess Maria, who herself was a close relative of the British, German and Russian royal families. God-parental connections as well as the subsequent marriage of Prince Paul Karadjordjevic with Princess Olga of Greece and Denmark, led over time to the strengthening of family ties between the two dynasties.

Венчање Њ.В. Краља Александра I и Њ.К.В. Принцезе Марије од Румуније, 8. јуна 1922.
The wedding of HM King Alexander I and HRH Princess Maria of Romania, 8 June 1922

У времену Другог светског рата, слично дешавањима од двадесет седам година раније, Краљевина Југославија и Уједињено Краљевство поново су се нашли на истој страни, као савезници. Избегли двор и влада Југославије нашли су ратно уточиште у Лондону, као и владари Норвешке, Холандије и Грчке. Ту, у Лондону, обављено је и ратно венчање краља

At the time of World War Two, similar to the events from twenty-seven years earlier, the Kingdom of Yugoslavia and the United Kingdom once again found themselves on the same side as allies. The exiled court and the Government of Yugoslavia found refuge in wartime London, as well as the monarchs of Norway, the Netherlands and Greece. There, in London, the wartime marriage between King Peter

Венчање Њ.В. Краља Александра I и Њ.К.В. Принцезе Марије од Румуније, 8. јуна 1922.

The wedding of HM King Alexander I and HRH Princess Maria of Romania, 8 June 1922

Крштење Њ.К.В. Престолонаследника Петра, 21. октобар 1923.

Baptism of HRH Crown Prince Peter, 21 October 1923

Петра II са грчком принцезом Александром, и ту се – у просторијама хотела "Клерициз" – родио и престолонаследник Југославије, Александар. Његова кума на крштењу била је потоња и данашња краљица Уједињеног Краљевства Велике Британије и Северне Ирске, Елизабета II.

Захваљујући пореклу краљице Марије, родбинске везе и генетско наслеђе између југословенских и српских монарха и Енглеске и Шкотске довеле су до необично занимљивих наследних линија, међу којима ваља споменути порекло од Кенета I МекАлпина, краља Шкотске (844–859), Сердика, краља Западних Саксонаца (519–534), Халфдана Старог, деде Ролона, првог војводе од Нормандије (8. век), краља Едварда III Плантаџенета и виконта Ингелгера од Анжера (+888), родночелника свих потоњих Плантаџенета.

Лични и породични односи две династије већ су дуго блиски и директни. Чињеница да је дом Виндзора владајући у Уједињеном Краљевству, а да је дом Карађорђев провео у принудном егзилу више од пола века, довели су до директног преплитања државно-политичких и родбинских нивоа. Државно-политички ниво битно условљава званични положај и јавни наступ британског Дома, док недостатак тог нивоа битно ограничава формални статус и позицију краљевског Дома Југославије и Србије. То су последице времена и објективних околности.

Оно што је изван диктата времена, остају породичне и личне везе и односи. На том пољу између Дома Виндзор и Дома Карађорђевића нису забележени проблеми!

II and the Greek Princess Alexandra took place, and there – at Claridge's Hotel - Alexander, the Crown Prince of Yugoslavia was born. His godmother at the baptism was the future Queen of the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland Elizabeth II, his godfather was King George VI.

Thanks to Queen Mary's ancestry, family ties and genetic heritage between the Yugoslav and Serbian monarchs and England and Scotland led to unusually interesting hereditary lines, among which it is worth mentioning the descent from Kenneth MacAlpin I, the King of Scotland (844–859), Cerdic, the King of the West Saxons (519–534), Halfdan the Old, the grandfather of Rollo, the first Duke of Normandy (8th century), King Edward III Plantagenet and Viscount Ingelger of Angers (+888) the founder of the subsequent Plantagenet dynasty.

Personal and family relations between the two dynasties have long been close and direct. The fact that the House of Windsor is reigning in the United Kingdom, but that the House of Karadjordjevic had spent more than half a century in forced exile, has led to the direct interweaving of state-level politics and kinship. State-level politics significantly conditions the official position and public performance of the British House, while the absence of that level substantially limits the formal status and position of the Royal House of Yugoslavia and Serbia. These are the consequences of time and objective circumstances.

Beyond the dictates of time, are family and personal connections and relationships. In this field, between the House of Windsor and the House of Karadjordjevic, there are no issues recorded!

Краљ Џорџ VI и Краљ Петар II, Лондон 1942.

King George VI and King Peter II, London, 1942

Краљица Марија са Принцезом Елизабетом и Принцезом Маргарет

Queen Maria with Princess Elizabeth and Princess Margaret

Венчање Њ.В. Краља Петра II и Њ.К.В. Принцезе Александре од Грчке и Данске, Лондон, 20. март 1944. Лево од младенаца Њ.В. Краљ Џорџ VI од Велике Британије, десно Краљ Ђорђе II од Грчке

The wedding of HM King Peter II and HRH Princess Alexandra of Greece and Denmark, London, 20 March 1944. To the left of the newlyweds King George VI of Great Britain, to the right King George II of the Hellenes

Крштење Њ.К.В. Престолонаследника Александра, Вестминстерска опатија, 21. октобар 1945.

The baptism of HRH Crown Prince Alexander, Westminster Abbey, 21 October 1945

Венчање Њ.К.В. Принцезе Елизабете и Њ.К.В. Филипа, Војводе од Единбурга, 20. новембар 1947.

The wedding of HRH The Princess Elizabeth and HRH Philip, the Duke of Edinburgh, 20 November 1947

Прослава 50. рођендана Њ.К.В. Престолонаследника Александра, Лондон, 17. јул 1995.

Celebration of HRH Crown Prince Alexander's 50th birthday, London, 17 July 1995

Дијамантски јубилеј Краљице Елизабете II, Лондон, мај 2012.

Diamond Jubilee of Queen Elizabeth II, London, May 2012

Дијамантски јубилеј Краљице Елизабете II, Лондон, мај 2012.
Diamond Jubilee of Queen Elizabeth II, London, May 2012

Дијамантски јубилеј Краљице Елизабете II, Лондон, мај 2012.
Diamond Jubilee of Queen Elizabeth II, London, May 2012

Њ.К.В. Филип, Војвода од Единбурга и Њ.К.В. Престолонаследник Александар, Лондон, 24. јануар 2013.

HRH Philip, the Duke of Edinburgh and HRH Crown Prince Alexander, London, 14 January 2013

Њ.К.В. Принц Филип од Грчке и Данске (будући Војвода од Единбурга) и Њ.К.В. Принцеза Александра од Грчке и Данске (будућа Краљица од Југославије)

HRH Prince Philip of Greece and Denmark (later the Duke of Edinburgh) and HRH Princess Alexandra of Greece and Denmark (later the Queen of Yugoslavia)

Каталог је штампан поводом изложбе под називом
„Од странаца до рођака - један век касније“
која се од 16. до 31. марта 2016. одржава на Краљевском двору.

Изложба је уприличена захваљујући Њ. К. В. Престолонаследнику Александру,
а уз подршку Министарства културе Републике Србије.

Реализација изложбе: Фонд Краљевски двор
Аутори каталога и изложбе Драгомир Ацовић и Душан Бабац
Превод на енглески: Гаврило Дошен
Дизајн каталога и обрада фотографија: Владимир Јабланов и Игор Урсић

Краљевски Двор
11040 Београд, Србија
Телефон: +381 11 306 4000
Факс: +381 11 306 4040
Е-пошта: kancelarija@dvor.rs
www.dvor.rs